

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องบทบาทของคณะทำงานประสานการตรวจสอบและติดตามการบริหารงาน ตำรวจชุมชนในการประสานการตรวจสอบและติดตามการปฏิบัติงานของตำรวจ : ศึกษาเฉพาะกรณี เทศบาลเมืองบ้านพรุ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวคิดทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับบทบาท
2. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม
3. ความเป็นมาของคณะทำงานประสานการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจ
4. บริบทของเทศบาลเมืองบ้านพรุ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
5. บริบทและอำนาจหน้าที่ของสถานีตำรวจภูธรตำบลทุ่งลุง อำเภอหาดใหญ่
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับบทบาท

การวิจัยศึกษาบทบาทของคณะทำงานประสานการตรวจสอบและติดตามการบริหารงาน ตำรวจชุมชนเขตเทศบาลเมืองบ้านพรุในการประสานการตรวจสอบและติดตามการปฏิบัติงานของ ตำรวจ ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีแนวคิดที่เกี่ยวข้องในด้านความหมายของบทบาท แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท และทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท ดังต่อไปนี้

1.1 ความหมายของบทบาท

เมื่อกล่าวถึงคำว่า “บทบาท” มีผู้ให้ความหมายไว้มากมาย ซึ่งส่วนใหญ่จะมีความ คล้ายคลึงกัน พอสรุปได้ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถานให้ความหมายไว้ว่า บทบาท หมายถึง การทำทำตามบทบาทการ ำตามบท โดยปริยาย หมายความว่า การทำหน้าที่ที่กำหนดไว้ เช่น บทบาทของพ่อแม่ บทบาทของครู เพื่อทำหน้าที่ให้คู่สัมพันธ์มีการกระทำระหว่างกันทางสังคมได้ รวมทั้งสามารถคาดการณ์พฤติกรรม ที่จะเกิดขึ้นได้ เช่น พ่อต้องเลี้ยงลูก ส่งเสียให้เล่าเรียน อบรมสั่งสอนให้ความรู้ความเอ็นดู เป็นต้น

สถาพร วงษ์สวัสดิ์ (2546 : 15) ให้ความหมายของบทบาทสรุปได้ว่า บทบาท หมายถึง ความคาดหวังว่าผู้สวมสถานะหรือผู้ดำรงตำแหน่งหนึ่ง ๆ จะมีพฤติกรรมอย่างไร และบทบาทนี้อาจจะเขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษรหรือมิได้เขียนไว้ก็ได้ แต่บทบาทหนึ่ง ๆ มักจะสอดคล้องไปกับตำแหน่งหนึ่ง ๆ เช่น คนส่วนใหญ่คาดหวังว่าผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ต้องทำหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม เจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์ต้องยิ้มแย้มแจ่มใส เป็นต้น

ชไมพร สมบัติยานุชิต (2541 : 14) กล่าวถึงความหมายของบทบาทสรุปได้ว่า บทบาท คือ สิ่งที่บุคคลผู้ดำรงตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่ง ซึ่งเป็นที่รับรู้กันทั่วไปว่าถูกคนอื่น ลงความเห็นว่าเขาต้องทำสิ่งที่เรียกว่าบทบาทหน้าที่ซึ่งกำหนดไว้ควบคู่กับตำแหน่งที่บุคคลนั้น ได้รับบทบาทหน้าที่ รวมถึงหน้าที่ที่ต้องกระทำ และบรรดาสິงต่าง ๆ ที่ได้มาพร้อมกับตำแหน่ง สิทธิ และหน้าที่ของตำแหน่งอื่นที่เกี่ยวข้องกันภายในระบบสังคมเดียวกัน

วันชัย ธรรมสังการ (2545 : 1) ให้ความหมาย บทบาท (Role) หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกตามสถานภาพและอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากกลุ่ม บทบาทที่เกิดขึ้นมีทั้งบทบาทที่กำหนดขึ้นด้วยวิถีทางกฎหมาย คือ ข้อบังคับเป็นลายลักษณ์อักษร และบทบาทที่เป็นแบบแผน พฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากความต้องการ หรือการยอมรับร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม เป็นสำคัญ

ฐิตินันท์ เหมือนพะวงศ์ (2546 : 42) ให้ความหมายว่า บทบาท คือ หน้าที่ (Function) หรือพฤติกรรมอันพึงคาดหมาย (Expected Behavior) ของบุคคลในกลุ่มหรือในสังคมหนึ่ง หน้าที่หรือพฤติกรรมดังกล่าว โดยปกติเป็นสิ่งที่กลุ่มหรือสังคม หรือวัฒนธรรมของกลุ่มนั้นกำหนด ดังนั้น บทบาทจึงเป็นแบบแห่งความประพฤติของบุคคลในสถานะที่พึงมีต่อบุคคลอื่น ในสถานะอีกอย่างหนึ่งในสังคมเดียวกัน

สังคม คุณคณากรสกุล (2544 : 290) กล่าวไว้ว่า บทบาทเป็นตัวแทนที่เคลื่อนไหวได้ (Dynamic) ของสถานภาพบุคคลแต่ละคนได้ถูกสังคมกำหนดสถานภาพไว้ และมีความสัมพันธ์กับสถานภาพอื่น ๆ เมื่อบุคคลได้นำเอาสิทธิและหน้าที่ต่าง ๆ อันมีอยู่ในสถานภาพของเขาออกมาใช้ หมายความว่าเขากำลังสวมบทบาทของเขาอยู่

สมถวิล เทียวประเสริฐ (2542 : 9) ให้คำนิยามว่าบทบาทของผู้ดำรงตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งนั้น เป็นเรื่องการคาดหวังที่จะให้ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นปฏิบัติ โดยยึดบทบาทเป็นมาตรฐานในการตรวจสอบที่จะให้เห็นว่าบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งนั้นจะปฏิบัติอย่างไรภายในขอบเขตแห่งฐานะของตนทางสังคม ซึ่งบอกให้รู้ว่าแต่ละคนควรจะแสดงบทบาทอย่างไรในการเป็นพ่อ หรือเป็นครู และเป็นหน้าที่ของเขาที่จะต้องแสดงตามบทบาทนั้น ๆ และเขาก็สามารถเรียกร้องหรืออ้างสิทธิอันนี้ได้

ราววุฒิ กิตติศักดิ์ธรรมกรณ์ (2544 : 61) กล่าวถึงบทบาทว่า ทุก ๆ สถานภาพในโครงสร้างสังคมหนึ่ง จะมีแบบแผนของพฤติกรรมที่ถูกคาดหวัง และบางทีก็เป็นที่ต้องการของบุคคลบางคนที่ครองสถานภาพนั้น ซึ่งแบบแผนนี้ก็คือ บทบาทนั่นเอง

จากความหมายเกี่ยวกับบทบาท พอสรุปได้ว่า บทบาท คือ การปฏิบัติหน้าที่ตามตำแหน่งหรือสถานภาพของบุคคล ซึ่งเป็นไปตามความคาดหวังของสังคม ซึ่งมีการวางระเบียบไว้ชัดเจนว่าบุคคลที่อยู่ในบทบาทนั้นจะต้องมีสิทธิและหน้าที่อย่างไรบ้าง ถ้าตำแหน่งเปลี่ยนไป บทบาทก็จะเปลี่ยนตามไปด้วย ถ้าบุคคลใด ในสังคมมีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคมมากขึ้นเท่าใด บทบาทก็จะเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น ในองค์กรต่าง ๆ หรือหน่วยงานก็ต้องเข้าใจอย่างชัดเจนในบทบาทที่กำหนดไว้ในองค์กรนั้น เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง รวมทั้งต้องทราบถึงบทบาทของตนเองว่า มีขอบเขตการปฏิบัติมากน้อยเพียงใด เพื่อจะได้แสดงบทบาทตามมาตรฐานที่ดี ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท

แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทได้มีผู้กล่าวถึงไว้ พอประมวลได้ดังนี้

สถาพร วงษ์สวัสดิ์ (2546 : 16) ให้แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทไว้พอสรุปได้ว่า บทบาทหน้าที่ตามตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งของใครก็ตามจะถูกคาดหวังจากสังคมนั้น ซึ่งการกระทำในลักษณะนี้เป็นกระบวนการขัดเกลาทางสังคมวิธีหนึ่ง และการแสดงบทบาทของบุคคลตามตำแหน่งหน้าที่จะมีความถูกต้องเหมาะสมหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ 3 ประการ ดังต่อไปนี้

1. ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ตนเองหรือปฏิบัติว่าตนเองแสดงบทบาทในฐานะอะไร
2. ประสบการณ์ของผู้แสดงบทบาทนั้น ซึ่งบุคคลที่มีบทบาทต่างกันย่อมแสดงบทบาทได้ไม่เท่าเทียมกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์และการเรียนรู้ของแต่ละคน
3. บุคลิกภาพของผู้แสดงบทบาทของแต่ละคนมิได้เหมือนกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง บุคคลที่มีบุคลิกภาพต่างกันแม้จะมีตำแหน่งเท่ากันย่อมมีบทบาทไม่เหมือนกัน

ชไมพร สมบัติยานุชิต (2541 : 17) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท สรุปได้ว่า บทบาทจะต้องประกอบด้วยลักษณะ 4 ประการ ดังนี้

1. รู้สถานภาพของตนในสังคม
2. คำนึงพฤติกรรมที่ควรแสดงออกในสถานการณ์นั้น ๆ ที่เหมาะสมกับสถานภาพของตนเอง
3. คำนึงถึงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น
4. ประเมินผลการแสดงบทบาทของตนเอง

จากแนวคิดที่กล่าวมา พอสรุปได้ว่า บทบาทเป็นพฤติกรรมการณ์ที่บุคคลแสดงออกตามสถานภาพของตนเอง เป็นสิ่งที่มีควบคู่กับสถานภาพบทบาทของแต่ละคนอาจแตกต่างกันไปตามนิสัย ความคิด ความรู้ความสามารถ สภาพจิตใจ และร่างกายของแต่ละบุคคลและบทบาทจะเปลี่ยนแปลงไปตามบรรทัดฐานของสังคม

1.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท

ทฤษฎีบทบาทนั้นว่ามีความสำคัญต่อการปฏิบัติตามบทบาทของแต่ละบุคคล ซึ่งมีผู้กล่าวถึงทฤษฎีบทบาท ไว้ดังนี้

ชไมพร สมบัติยานุชิต (2541 : 17) กล่าวถึงทฤษฎีบทบาทตามแนวคิดของมีด (Mead) สรุปได้ว่า องค์ประกอบที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานหรือบทบาทที่เป็นจริงนั้น จะต้องประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้

1. การรู้จักตนเอง
2. พฤติกรรมตามสถานการณ์ที่กำหนดให้จะต้องมีความเหมาะสมกับการส่งเสริมฐานะของตนเอง
3. ภูมิหลังของการกระทำที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นให้เป็นแบบอย่าง เพื่อให้การกระทำเฉพาะอย่าง เป็นไปตามแนวทางที่ต้องการ
4. การประเมินผลการกระทำตามแบบบทบาทต้องดำเนินการด้วยตนเองหรือโดยบุคคลอื่น

สถาพร วงษ์สวัสดิ์ (2546 : 16) กล่าวถึงทฤษฎีบทบาท สรุปได้ว่า ชีวิตสังคมถูกสร้างขึ้นและแต่ละคนในสังคมล้วนมีตำแหน่งทางสังคมทั้งสิ้น เช่น ครู พ่อแม่ ลูก หัวหน้า ลูกน้อง เป็นต้น ในฐานะที่สังคมได้กำหนดบทบาทเพื่อปัจเจกชนแต่ละคนจะได้ปฏิบัติให้สอดคล้องกับโครงสร้างสังคม ที่วางไว้โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวแบบที่เป็นบทบาท

จากทฤษฎีดังกล่าวข้างต้นพอสรุปได้ว่า บทบาทเป็นพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมที่มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน บทบาทเป็นสิ่งที่คู่กับหน้าที่และสถานภาพซึ่งบุคคลดำรงอยู่ บทบาทจะเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ที่กำหนด การแสดงออกซึ่งบทบาทจะมีประสิทธิภาพหรือไม่ ขึ้นอยู่กับตัวบุคคลที่อยู่ในบทบาทนั้น ๆ ในบางครั้งบทบาทอาจขัดแย้งกันได้ (Role Conflicts) เมื่อแต่ละคนมีหลายสถานภาพ แต่ละคนจึงมีหลายบทบาทด้วย ในบางครั้งบทบาทอาจมีลักษณะ “เครียด” (Strain) ได้ ในสังคมสมัยใหม่มีความคาดหวังในบทบาทต่าง ๆ มากเกินไป แต่ละคนมีตำแหน่งต่าง ๆ มากมาย แต่ไม่สามารถแสดงบทบาทได้ดีทุกบทบาท เพราะขาดเงินทอง เวลา และ ปัจจัยอื่น ๆ

จากการศึกษาทฤษฎีแนวคิดที่เกี่ยวข้องในด้านความหมายของบทบาท แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท และทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท ทำให้ทราบว่าบทบาทเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้บุคคลรู้จักขอบเขตของตนเองในการปฏิบัติหน้าที่ตามตำแหน่งหรือสถานภาพของบุคคล ซึ่งบุคคลแต่ละคนจะมีบุคลิกภาพที่แตกต่างกันแม้ว่าตำแหน่งหน้าที่การงานจะเหมือนกัน บุคคลในสังคมจึงมีความจำเป็นที่จะกระทำให้เป็นไปตามขอบเขตความคาดหวังของสังคม ดังเช่นการศึกษาบทบาทของคณะทำงานประสานการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจชุมชนเทศบาลเมืองบ้านพรุ จำนวน 10 เขตชุมชนชุมชนละ 11 – 12 คน รวม 111 คน ต่างก็มีบทบาทตามสถานภาพของสังคม และคณะทำงานดังกล่าว

ได้ใช้เวลาของตนเองเข้ามีส่วนร่วมตามบทบาทตำแหน่งที่ได้รับมอบหมาย คือ ประธาน คณะทำงาน รองประธานคณะทำงาน คณะทำงาน เลขานุการ และผู้ช่วยเลขานุการคณะทำงาน ของแต่ละเขตชุมชนในเขตเทศบาลเมืองบ้านพรุ

2. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม

การวิจัยศึกษาบทบาทของคณะทำงานประสานการตรวจสอบและติดตามการบริหารงาน ตำรวจชุมชนเขตเทศบาลเมืองบ้านพรุในการประสานการตรวจสอบและติดตามการปฏิบัติงานของตำรวจ ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีแนวคิดที่เกี่ยวข้องในด้านความหมายของการมีส่วนร่วม แนวคิดการมีส่วนร่วม และปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ดังต่อไปนี้

2.1 ความหมายการมีส่วนร่วม

วีระชัย เสมากักดี และคนอื่น ๆ (2542 : 10) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วมที่มีคุณภาพนั้น ผู้เข้าไปมีส่วนร่วมจะต้องมีอำนาจและการควบคุมอย่างแท้จริงในอันที่จะกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งให้บังเกิดผลขึ้นมา มิใช่เพียงแค่เข้าไปมีส่วนร่วมเฉย ๆ โดยมีได้อะไรเป็นการตอบแทนความเหนื่อยยาก

บุญปศมาธน์ อวะภาค (2546 : 19) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่าเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม พิจารณา ตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และการร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันส่งผลกระทบต่อมาถึงตัวประชาชนเอง และการที่สามารถจะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม เพื่อแก้ปัญหา และนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

วิลเลียม เออร์วิน (William Erwin) อ้างใน นุกูล วัฒนาก (2542 : 15) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนาร่วมคิด ร่วมตัดสินใจแก้ปัญหาตนเอง ร่วมใช้ความคิดสร้างสรรค์ ความรู้ ความชำนาญร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสมและสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2527 : 6-7) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมว่าเป็นกระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชน ทั้งรูปแบบส่วนบุคคล กลุ่มคน ชุมชน สมาคม มูลนิธิ และองค์กรอาสาสมัครรูปแบบต่าง ๆ ได้เข้ามามี ส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องร่วมกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้ โดยการมีส่วนร่วม ดังต่อไปนี้

1. ร่วมทำการศึกษาค้นคว้าปัญหา และสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น ในชุมชน รวมตลอดถึงความต้องการของชุมชน
2. ร่วมศึกษาและสร้างรูปแบบและวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนหรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนหรือตอบสนองความต้องการของชุมชน
3. ร่วมวางแผนหรือแผนงาน หรือโครงการ หรือกิจกรรม เพื่อจัดและแก้ไขปัญหาเพื่อสนองความต้องการชุมชน
4. ร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
5. ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารงาน พัฒนาให้มีประสิทธิภาพ
6. ร่วมกันลงทุนในกิจกรรมโครงการของชุมชนตามขีดความสามารถของตนเองและหน่วยงาน
7. ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการและกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้
8. ร่วมควบคุม ติดตามประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการและกิจกรรมที่ได้ทำไว้โดยเอกชนและรัฐบาล เพื่อให้ได้ใช้ประโยชน์ตลอดไป

อนันต์ศักดิ์ จิตตะวิริยะพงษ์ (2538 : 3) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน (Community Participation) เป็นรากฐานที่สำคัญ และต้องเกี่ยวข้องกับทุกขั้นตอนของการพัฒนา (Development) กิจกรรมใด ๆ ภายในชุมชน ถ้าขาดความร่วมมือจากชุมชนแล้วอาจทำให้การบรรลุเป้าหมายเป็นไปได้ อย่างเชื่องช้า หรือประสบความล้มเหลวได้ หรือถ้ามีการผลักดันด้วยการลงทุนก็เป็นการลงทุนสูงและไม่เป็นการถาวร ในทางตรงข้าม หากชุมชนได้มีส่วนร่วมและองค์กรให้การสนับสนุน การพัฒนาที่ประสบความสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีอย่างประหยัดและให้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า การมีส่วนร่วมของชุมชนมีแนวคิดหลักที่สำคัญอยู่ 3 ประการ คือ

1. ชุมชนต้องมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการตัดสินใจ
2. ชุมชนต้องได้รับความร่วมมือในการดำเนินการ
3. ชุมชนพึงได้รับประโยชน์จากการมีส่วนร่วม

นรินทร์ จงวุฒิเวศย์ (2527 : 18) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเกี่ยวข้องกับทางด้านจิตใจและอารมณ์ (Mental and Emotional Involvement) ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม (Group Situation) ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้กระทำการให้บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้น กับทั้งทำให้เกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกของประชาชนในการมีส่วนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบแก้ไขปัญหาของตนเองและชุมชนเพื่อให้มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการ

ทุกขั้นตอน เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหามาตรฐานและปัญหาอื่น ๆ ในหมู่บ้านและชุมชนของตนเอง และสร้างเสริมความสงบสุขให้เกิดขึ้นในสังคม

2.2 แนวคิดการมีส่วนร่วม

แนวคิดของ โรเจอร์ และชูเมคเกอร์ (Roger and Shoemaker, 1971 : 312 – 316, อ้างใน จักรพงษ์ ทองเพชร, 2538 : 14) ได้กล่าวว่า พลังในการตัดสินใจที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ หลายประการ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในอำนาจอย่างกว้างขวาง
2. การตัดสินใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง โดยมีการปรึกษากับผู้ที่รับผลกระทบ กระบวนการที่เกี่ยวกับการตัดสินใจ ได้แก่

- 2.1 ความรู้เกี่ยวกับความจำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนแปลง
- 2.2 การชักจูงและการประเมินผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการตัดสินใจ
- 2.3 การตัดสินใจที่จะยอมรับหรือจะปฏิเสธอันมีผลจากการประเมิน
- 2.4 การสื่อสารเกี่ยวกับการตัดสินใจ
- 2.5 การกระทำตามการตัดสินใจ

แคสเปอร์สัน และบริธแบงค์ (Kasperson, RE. And Breitbank, M, 1969 : 1 – 3, อ้างใน วิวัฒน์ ภูคนองศรี, 2537 : 26 – 27) เสนอแนวความคิดว่า การมีส่วนร่วมหรือไม่มีส่วนร่วมนั้นมีมาตรวัด 3 ประการ ดังนี้

1. การกระทำของแต่ละบุคคล ไม่ใช่การกระทำโดยกลุ่ม อาจทำให้การวิเคราะห์ หรือได้ข้อสรุปที่ไม่ถูกต้อง เพราะการแสดงออกของแต่ละคนในกระบวนการมีส่วนร่วมนั้นจะเป็นได้ถึง ค่านิยม ความรับรู้ และพฤติกรรมของแต่ละบุคคล

2. ความหนาแน่นของการกระทำ แสดงออกโดยการร่วมกระทำที่บ่อยครั้ง ระยะเวลาของกิจกรรมที่ยาวนานหรือมีการผูกพันและมีแรงจูงใจในการกระทำ

3. คุณภาพของการมีส่วนร่วม ดูจากผลกระทบของการกระทำในเบื้องต้น เช่น ความรับผิดชอบ การตัดสินใจ การเปิดกว้างยอมรับความสามารถ ความคิดเห็น มีการประเมินผล

ชนิษฐ์ จินเดหา (2541 : 28) กล่าวถึงแนวคิดในการมีส่วนร่วมของประชาชนว่าเป็นกระบวนการที่ดำเนินอย่างต่อเนื่องตามรูปแบบและขั้นตอน สรุปได้ดังนี้

1. ร่วมศึกษาปัญหา และสาเหตุของปัญหา
2. ร่วมคิดรูปแบบและวิธีการเพื่อแก้ไขและลดปัญหา
3. ร่วมวางแผนนโยบาย แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหา

4. ร่วมตัดสินใจการใช้ทรัพยากรให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
5. ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ
6. ร่วมลงทุนในกิจกรรมโครงการของชุมชน
7. ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมาย
8. ร่วมควบคุม ติดตาม ประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการ

จากแนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วม สรุปว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ พฤติกรรมที่แสดงออกต่อกิจกรรมต่าง ๆ ของแต่ละบุคคล โดยจะเข้าร่วมในกิจกรรมนั้นบ่อยครั้งเพียงใด ก็ขึ้นอยู่กับแรงจูงใจและความผูกพันในการดำเนินกิจกรรม ซึ่งผู้ศึกษาวิจัยมีความเห็นว่า ทฤษฎีการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับการเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านต่าง ๆ เพราะทำให้ประชาชนแสดงออกถึงการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ และติดตามผลการดำเนินการ เพื่อให้โครงการที่กำหนดขึ้นนั้นบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด

2.3 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีผู้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ไว้ดังนี้

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527 : 183) ได้อธิบายถึงความศรัทธาที่มีต่อความเชื่อถือบุคคลสำคัญ และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การลงแขก การบำเพ็ญประโยชน์ การสร้างโบสถ์วิหารและความเกรงใจต่อบุคคลที่เคารพนับถือ หรือมีเกียรติยศตำแหน่งทำให้ประชาชนเกิดความเกรงใจที่จะมีส่วนร่วมด้วย ทั้ง ๆ ที่ยังไม่มีความศรัทธาหรือเต็มใจอย่างเต็มเปี่ยมที่จะกระทำ เช่น ผู้ใหญ่ออกปากขอร้อง ผู้น้อยก็ช่วยออกแรง ส่วนอำนาจบังคับที่เกิดจากบุคคลที่มีอำนาจเหนือกว่าทำให้ประชาชนถูกบีบบังคับให้ทำงานเยี่ยงทาส

ไชย พรหมศรี (2533 : 77 – 81) กล่าวถึง ปัจจัยการมีส่วนร่วมว่ามีหลายประการพอสรุปได้ดังนี้ คือ ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านการรับทราบสนับสนุนจากผู้นำ ด้านการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ ด้านความคาดหวังว่าจะได้รับผลประโยชน์ ด้านโอกาสในการฝึกอบรม และด้านความผูกพัน

รีดเดอร์ (Reeder, 1980 : 2 อ้างใน ทิพวรรณ สุขพันธ์, 2535 : 36) สรุปปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม คือ บุคคลและกลุ่มบุคคลจะเลือกวิธีการปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับความเชื่อพื้นฐานของตนเอง นอกจากนี้พฤติกรรมของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล บางครั้งมีรากฐานมาจากประสบการณ์ที่ผิดปกติ บุคคลหรือกลุ่มจะประพฤติตามแบบที่ตนคาดหวังว่าจะต้องประพฤติในสถานการณ์เช่นนั้น อีกทั้งยังชอบปฏิบัติต่อผู้อื่นในลักษณะที่ตนคาดหวังจากผู้อื่น การมองตัวเอง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลมักจะทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความรู้สึกว่าตนถูกบีบบังคับให้ทำ นิสัย และประเพณี

บุคคลหรือกลุ่มบุคคลมักจะเข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบการปฏิบัติของสังคม โดยเฉพาะทางที่เกี่ยวกับจำนวนและชนิดของโอกาส ซึ่งโครงสร้างของสังคมเอื้ออำนวยให้ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกระทำเช่นนั้นเท่าที่พวกเขาได้รับรู้มา

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า ปัจจัยของการมีส่วนร่วม จำแนกออกได้เป็น 2 ด้าน คือ

1. ปัจจัยด้านสถานภาพส่วนบุคคล เช่น เพศ อายุ รายได้ ขนาดของครอบครัว การศึกษา การเป็นสมาชิกกลุ่ม เป็นต้น
2. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น การได้รับการฝึกอบรม ต้องการยอมรับนับถือ ความขัดแย้ง โครงสร้างอำนาจผู้นำ เป็นต้น

จากการศึกษาทฤษฎีแนวคิดที่เกี่ยวข้องในด้านความหมายของการมีส่วนร่วมแนวคิดการมีส่วนร่วมและปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ทำให้ทราบว่าสิ่งที่สังคมได้เปิดโอกาสให้คนในสังคมได้เข้ามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม พิจารณา ตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนโดยรวมจะทำให้เกิดความสงบเรียบร้อยขึ้นได้ แต่การที่จะบอกได้ว่ามีส่วนร่วมหรือไม่มีส่วนร่วมนั้นอาจดูได้จากผลกระทบของการกระทำในเรื่องต้น คือ ความรับผิดชอบ การตัดสินใจ การเปิดกว้างยอมรับความสามารถ ความคิดเห็น ตลอดจนจนถึงมีการประเมินผลเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด ดังการศึกษาบทบาทของคณะทำงานประสานการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานของตำรวจชุมชนเขตเทศบาลเมืองบ้านพรุในการประสานการตรวจสอบและติดตามการปฏิบัติของตำรวจ ใน 4 ด้าน คือ 1) ด้านการประสานการตรวจสอบและติดตามการปฏิบัติงานของตำรวจ 2) ด้านการเป็นปากเสียงให้กับประชาชน 3) ด้านการจัดกิจกรรมการประชาสัมพันธ์ผลงานของตำรวจ และ 4) ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ

ผลจากการศึกษาเอกสารเห็นได้ว่า การมีส่วนร่วมของตำรวจกับชุมชนควรให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติงานใน 4 ด้าน ดังกล่าวข้างต้น โดยเป็นการศึกษาถึงระดับการมีส่วนร่วมของคณะทำงานประสานการตรวจสอบและติดตามการปฏิบัติงานของตำรวจเขตเทศบาลเมืองบ้านพรุ และศึกษาถึงปัญหาอุปสรรคหรือข้อเสนอแนะเป็นอย่างไร เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับไปพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงาน และเป็นแนวทางให้ผู้สนใจศึกษาพื้นที่อื่นต่อไป ซึ่งการศึกษารูปแบบและการมีส่วนร่วมในการวิจัยนี้ เป็นการศึกษาการบริหารงานของตำรวจ โดยให้ความสำคัญต่อการศึกษาความเป็นมา โครงสร้าง หน้าที่ของคณะทำงานประสานการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจ

3. ความเป็นมาของคณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจ

คณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจ เกิดจากการที่รัฐบาลมีนโยบายที่จะปรับปรุงกิจการตำรวจให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นมีระบบการบริหารจัดการที่คล่องตัว เป็นอิสระภายในกรอบของกฎหมายในปี พ.ศ.2541 โดยให้มีการกระจายอำนาจและเปิดโอกาสให้สังคมมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายตรวจสอบ ติดตามและให้ข้อเสนอแนะแก่ตำรวจอย่างเป็นระบบ จึงได้จัดทำร่างพระราชกฤษฎีกา โอนกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย ไปจัดตั้งเป็นสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นส่วนราชการมีฐานะเป็นกรมไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง และมีอำนาจหน้าที่ในการรักษาความมั่นคงภายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปราม อาชญากรรม การตระเวนชายแดน การรักษาความปลอดภัยและความสงบเรียบร้อยของประชาชน และอำนาจหน้าที่อื่นตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย และให้อยู่ในบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี พระราชกฤษฎีกาดังกล่าวได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเล่มที่ 115 ตอนที่ 73 วันที่ 16 ตุลาคม 2541

สืบเนื่องจากการมีพระราชกฤษฎีกาโอนกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย ไปตั้งเป็นสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.2541 ดังกล่าว โดยเน้นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและการกระจายอำนาจทางการบริหารไปให้หน่วยงานระดับภูมิภาคอย่างเต็มที่ นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี จึงได้ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจ พ.ศ.2542 ขึ้น กำหนดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจแห่งชาติ (กต.ตร.) เป็นองค์กรนโยบายตำรวจแห่งชาติ และให้มีคณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจกรุงเทพมหานคร (กต.ตร.กทม.) และคณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจระดับจังหวัด (กต.ตร.จังหวัด) ตลอดจนกำหนดให้มีคณะกรรมการระดับสถานีตำรวจ (กต.ตร.สถานีตำรวจ) เป็นองค์กรที่นำนโยบายพัฒนาและการบริหารงานตำรวจไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุผลตามนโยบายระดับชาติที่กำหนด รวมทั้งนำความคิดเห็นและปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่กลับสู่กระบวนการกำหนดนโยบายระดับชาติให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง โดยมีประชาชนเข้ามาเป็นกรรมการทุกระดับ(กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องคณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจ, 2543 :1)

การศึกษายุทธศาสตร์ของคณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานของตำรวจชุมชนเขตเทศบาลเมืองบ้านพรุในการประสานการตรวจสอบและติดตามการปฏิบัติของตำรวจ ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงความเป็นมาของคณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจแต่ละระดับเพื่อให้รู้ว่าคณะกรรมการ มีระดับใดบ้าง องค์ประกอบของคณะกรรมการเป็นอย่างไร และมีหน้าที่ประการใด ซึ่งจะได้ศึกษารายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 คณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจแห่งชาติ (กต.ตร.)

จากกรณีที่ผู้วิจัยได้ศึกษาโครงสร้างของคณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งเป็นหน่วยหลักที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้จัดตั้งขึ้น เพื่อให้มีการกระจายอำนาจและเปิดโอกาสให้สังคมมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจ แต่การดำเนินการดังกล่าวจะบรรลุผลได้ต้องมีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจในระดับต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

3.1.1 องค์ประกอบของคณะทำงาน กต.ตร.

1) คณะกรรมการโดยตำแหน่ง

คณะกรรมการ กต.ตร. โดยตำแหน่ง ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เป็นรองประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงยุติธรรม อัยการสูงสุด เลขาธิการคณะรัฐมนตรี เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ผู้อำนวยการสำนักงานประมาณ รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ผู้ที่มีอาวุโสลำดับที่หนึ่งและสองเป็นกรรมการ ผู้บัญชาการสำนักงานแผนงานและงบประมาณ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นเลขานุการ รองผู้บัญชาการหรือผู้ช่วยผู้บัญชาการสำนักงานแผนงานและงบประมาณ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จำนวนไม่เกินสองคน เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

2) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนสิบคน เป็นกรรมการที่แต่งตั้งจากผู้ที่มีคุณวุฒิสายต่าง ๆ ดังนี้

- (1) สาขานิติศาสตร์
- (2) สาขารัฐศาสตร์
- (3) สาขารัฐประศาสนศาสตร์
- (4) สาขานิติศาสตร์ หรือสื่อสารมวลชน
- (5) สาขาเศรษฐศาสตร์
- (6) สาขาการศึกษา หรือครุศาสตร์
- (7) สาขาอาชีวศึกษา หรือการบริหารงานยุติธรรม
- (8) สาขาจิตวิทยา
- (9) สาขาพัฒนาสังคม
- (10) สาขาสังคมวิทยา มานุษยวิทยา หรือสังคมสงเคราะห์ศาสตร์

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสองปี และอาจได้รับการเลือกใหม่ได้ แต่จะอยู่ในตำแหน่งติดต่อกันเกินกว่าสองวาระไม่ได้ (กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องคณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2543 : 10 - 11)

3.1.2 หน้าที่ของ กต.ตร.

กต.ตร. มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- 1) ให้คำปรึกษาและข้อเสนอการกำหนดนโยบายการพัฒนาและการบริหารงานตำรวจ
- 2) ประสานการตรวจสอบและติดตามการปฏิบัติงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
- 3) แนะนำให้คำปรึกษาการปฏิบัติงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
- 4) รับคำร้องเรียนของประชาชนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจตามระเบียบที่ กต.ตร. กำหนด
- 5) กำหนด แก้ไข ปรับปรุงหลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิทุกระดับ
- 6) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการแต่งตั้งคณะกรรมการระดับสถานีตำรวจ
- 7) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงาน เพื่อดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่ กต.ตร. มอบหมาย
- 8) อำนาจหน้าที่ตามที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย (กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องคณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2543 : 8)

3.2 คณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจกรุงเทพมหานคร

(กต.ตร.กทม.)

คณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจกรุงเทพมหานครก็เป็นอีกหน่วยหนึ่งที่ได้รับผิดชอบเฉพาะในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาแล้วเห็นว่าการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาช่วยตรวจสอบและพัฒนาการบริหารงานตำรวจให้เกิดความสงบสุขในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับการดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจแห่งชาติ ดังที่กล่าวมา คณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจกรุงเทพมหานคร (กต.ตร.กทม.) ประกอบด้วยองค์ประกอบต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

3.2.1 องค์ประกอบของ กต.ตร.กทม.

1) คณะกรรมการโดยตำแหน่ง

คณะกรรมการ กต.ตร.กทม. โดยตำแหน่ง ประกอบด้วย ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เป็นประธานกรรมการ รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ คนหนึ่งที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ มอบหมาย และผู้บัญชาการตำรวจนครบาล เป็นรองประธานกรรมการ ปลัดกรุงเทพมหานคร อธิบดีอัยการฝ่ายคดีอาญา รองผู้บัญชาการตำรวจนครบาล ผู้ที่มีอาวุโสลำดับที่หนึ่งและสอง เป็นกรรมการ ผู้บังคับการกองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจนครบาล เป็นเลขาธิการ รองผู้บังคับการกองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจนครบาล จำนวนหนึ่งคน และข้าราชการตำรวจยศพันตำรวจเอกในสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล จำนวนหนึ่งคน เป็นผู้ช่วยเลขาธิการ

2) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนหกคน เป็นกรรมการที่แต่งตั้งจากผู้ดำเนินกิจการด้านต่าง ๆ ดังนี้

- (1) ด้านการบริหาร การจัดการศึกษา หรือการสอนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในกรุงเทพมหานคร
- (2) ด้านธุรกิจภาคเอกชน ซึ่งประกอบกิจการในกรุงเทพมหานคร
- (3) ด้านกิจการองค์การเอกชนสาธารณประโยชน์ ซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยไม่แสวงหากำไรและมีวัตถุประสงค์ส่วนใดส่วนหนึ่งหรือทั้งหมดในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์ในกรุงเทพมหานคร (กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องของคณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2543 : 13)

3.2.2 หน้าที่ของ กต.ตร.กทม.

กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องของคณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจ ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (2543 : 8) ได้กล่าวถึงอำนาจหน้าที่ของ กต.ตร.กทม. ไว้ดังต่อไปนี้

- 1) ให้คำปรึกษาและให้ข้อเสนอแนะการปฏิบัติงานของกองบัญชาการตำรวจนครบาล ให้เป็นไปตามนโยบายการพัฒนาและการบริหารงานตำรวจ
- 2) ประสานการตรวจสอบและติดตามการปฏิบัติงานของกองบัญชาการตำรวจนครบาล
- 3) รับคำร้องเรียนของประชาชนเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจในสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล
- 4) แต่งตั้งคณะกรรมการระดับสถานีตำรวจ

- 5) แต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงาน เพื่อดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด ตามที่ กต.ตร.กทม. มอบหมาย
- 6) รายงานผลการปฏิบัติงานให้ กต.ตร.กทม. ทราบตามที่ กต.ตร.กำหนด
- 7) อำนาจหน้าที่อื่นตามที่ กต.ตร. มอบหมาย

3.3 คณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจจังหวัด (กต.ตร.จังหวัด)

ในระดับจังหวัดได้การแต่งตั้งคณะกรรมการและตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจจังหวัด โดยในแต่ละจังหวัดก็จะมีคณะกรรมการในการประสานการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจ ซึ่งมีประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ดังจะกล่าวถึงโครงสร้างองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องต่อไปนี้ (กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องของคณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจ, สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2543 : 8 - 9)

3.3.1 องค์ประกอบของ กต.ตร.จังหวัด

1) คณะกรรมการโดยตำแหน่ง

คณะกรรมการ กต.ตร.จังหวัด โดยตำแหน่ง ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานกรรมการ ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด เป็นรองประธานกรรมการ ผู้บังคับการกองบังคับการอำนาจการตำรวจภูธรภาค หรือผู้แทนอัยการจังหวัด นายกองกิจการบริหารส่วนจังหวัด และรองผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด ผู้ที่มีอาวุโสลำดับที่หนึ่ง เป็นกรรมการ ผู้กำกับ การทำหน้าที่อำนาจการตำรวจภูธรจังหวัด เป็นเลขานุการ และรองผู้กำกับ การทำหน้าที่อำนาจการตำรวจภูธรจังหวัด จำนวนหนึ่งคน และข้าราชการตำรวจยศพันตำรวจโทในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัด จำนวนหนึ่งคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

2) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนเจ็ดคน ซึ่งแต่งตั้งจากผู้ที่ดำเนินกิจการด้านต่าง ๆ ดังนี้

(1) ด้านการปฏิบัติราชการ หรือการปกครองส่วนภูมิภาค หรือส่วนท้องถิ่น ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดนั้น

(2) ด้านการบริหาร การจัดการศึกษา การสอน หรือการวิจัย ซึ่งดำเนินการในจังหวัดนั้น

(3) ด้านการบริหาร การแพทย์การสาธารณสุข ซึ่งดำเนินการในจังหวัดนั้น

(4) ธุรกิจภาคเอกชนด้านพาณิชยกรรม การท่องเที่ยว ธุรกิจโรงแรม ธุรกิจบริการ หรือธุรกิจการเงิน ซึ่งประกอบการในจังหวัดนั้น

(5) ธุรกิจภาคเอกชนด้านอุตสาหกรรม หรือหัตถกรรม ซึ่งประกอบการในจังหวัดนั้น

(6) ด้านองค์กรเอกชนสาธารณประโยชน์ ซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยไม่แสวงหากำไร และมีวัตถุประสงค์ส่วนใดส่วนหนึ่งหรือทั้งหมดในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์ในจังหวัดนั้น

(7) ด้านเกษตรกรรมซึ่งประกอบการในจังหวัดนั้น

3.3.2 หน้าที่ของ กต.ตร.จังหวัด

กต.ตร.จังหวัด มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1) ให้คำปรึกษาและให้ข้อเสนอแนะการปฏิบัติงานของตำรวจภูธรจังหวัดให้ เป็นไปตามนโยบายการพัฒนาและการบริหารงานตำรวจ

2) ประสานการตรวจสอบและติดตามการปฏิบัติงานของตำรวจภูธรจังหวัด

3) รับคำร้องเรียนของประชาชนเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัด

4) แต่งตั้งคณะกรรมการระดับสถานีตำรวจ

5) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงาน เพื่อดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่ กต.ตร.จังหวัด มอบหมาย

6) รายงานผลการปฏิบัติงานให้ กต.ตร. ทราบตามที่ กต.ตร. กำหนด

7) อำนาจหน้าที่อื่นตามที่ กต.ตร. มอบหมาย

จะเห็นได้ว่าการมีคณะกรรมการดังกล่าวก็เพื่อผลในการประสานการตรวจสอบและติดตามการปฏิบัติงานของตำรวจ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เข้ามามีบทบาทในการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดความสงบขึ้นภายในสังคม ผู้วิจัยได้ศึกษาเพื่อให้เห็นถึงการทำงานของคณะกรรมการประสานการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจในแต่ละระดับ ทั้งนี้เนื่องจากการทำงานแต่ละระดับมุ่งเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน จึงจำเป็นต้องแต่งตั้งขึ้นในทุกพื้นที่ทั่วประเทศ โดยเฉพาะในสถานีตำรวจแต่ละแห่ง ดังต่อไปนี้

3.4 คณะกรรมการระดับสถานีตำรวจ

กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องคณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจ ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (2543 : 80 - 85) ได้ให้ความหมายของ คณะกรรมการระดับสถานีตำรวจ ว่าหมายถึง คณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานระดับสถานีตำรวจในสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล ตำรวจภูธรภาค 1 ถึง 9 เรียกโดยย่อว่า “กต.ตร.สถานีตำรวจ” โดย

ออกนามตามชื่อสถานีตำรวจนั้น และให้ประกอบไปด้วยข้าราชการตำรวจ ข้าราชการฝ่ายปกครอง และประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบดังต่อไปนี้

3.4.1 สถานีตำรวจนครบาล

1) สถานีตำรวจนครบาลที่มีผู้กำกับการเป็นหัวหน้า

คณะกรรมการ กต.ตร. ประกอบด้วย ผู้กำกับการ เป็นประธานกรรมการ ผู้ช่วยผู้บัญชาการเขตที่ผู้บัญชาการเขตมอบหมาย ซึ่งมีพื้นที่รับผิดชอบส่วนใดส่วนหนึ่งอยู่ในเขตพื้นที่ของสถานีตำรวจนั้น เขตละ 1 คน รองผู้กำกับการ สารวัตร หรือ พนักงานสอบสวน (สบ 2) ขึ้นไป ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบในงานแต่ละด้านตามที่หัวหน้าสถานีตำรวจมอบหมาย ไม่เกิน 5 คน และผู้แทนประชาชนในเขตพื้นที่ จำนวน 6 ถึง 10 คน เป็นกรรมการ สารวัตรป้องกันปราบปรามหรือข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรที่หัวหน้าสถานีตำรวจมอบหมายเป็นเลขานุการ ข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรที่หัวหน้าสถานีตำรวจมอบหมาย เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

2) สถานีตำรวจนครบาลที่มีรองผู้กำกับการเป็นหัวหน้า

คณะกรรมการ กต.ตร. ประกอบด้วย รองผู้กำกับการ เป็นประธานกรรมการ ผู้ช่วยผู้บัญชาการเขตที่ผู้บัญชาการเขตมอบหมาย ซึ่งมีพื้นที่รับผิดชอบส่วนใดส่วนหนึ่งอยู่ในเขตพื้นที่ของสถานีตำรวจนั้น เขตละ 1 คน เป็นรองประธานกรรมการ สารวัตรหรือพนักงานสอบสวน (สบ2) ขึ้นไป ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบในงานแต่ละด้านตามที่หัวหน้าสถานีตำรวจมอบหมาย ไม่เกิน 5 คน และผู้แทนประชาชนในเขตพื้นที่ จำนวน 6 ถึง 10 คน เป็นกรรมการ สารวัตรป้องกันปราบปราม หรือ ข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรที่หัวหน้าสถานีตำรวจมอบหมายเป็นเลขานุการ ข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรที่หัวหน้าสถานีตำรวจมอบหมาย เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

3.4.2 สถานีตำรวจภูธร

1) สถานีตำรวจภูธรที่มีผู้กำกับการเป็นหัวหน้า

คณะกรรมการ กต.ตร. ประกอบด้วย ผู้กำกับการ เป็นประธานกรรมการ ปลัดอำเภอที่นายอำเภอมอบหมาย จำนวน 1 คน รองผู้กำกับการ สารวัตรหรือพนักงานสอบสวน (สบ2) ขึ้นไป ซึ่งรับผิดชอบในงานแต่ละด้านตามที่หัวหน้าสถานีตำรวจมอบหมาย ไม่เกิน 5 คน และผู้แทนประชาชนในเขตพื้นที่ จำนวน 6 ถึง 10 คน เป็นกรรมการ สารวัตรป้องกันปราบปรามหรือข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตร ที่หัวหน้าสถานีตำรวจมอบหมาย เป็นเลขานุการ ข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรที่หัวหน้าสถานีตำรวจมอบหมาย เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

2) สถานีตำรวจที่มีรองผู้กำกับการเป็นหัวหน้า

คณะกรรมการ กต.ตร. ประกอบด้วย รองผู้กำกับการ เป็นประธานกรรมการ ปลัดอำเภอที่นายอำเภอมอบหมาย จำนวน 1 คน สารวัตรหรือพนักงานสอบสวน (สบ2) ขึ้นไป ซึ่ง

เป็นผู้รับผิดชอบในงานแต่ละด้านตามที่หัวหน้าสถานีตำรวจมอบหมายไม่เกิน 5 คน และผู้แทนประชาชนในเขตพื้นที่ จำนวน 6 ถึง 10 คน เป็นกรรมการ สารวัตรป้องกันปราบปรามหรือข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรที่หัวหน้าสถานีตำรวจมอบหมายเป็นเลขานุการ ข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรที่หัวหน้าสถานีตำรวจมอบหมาย เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

3) สถานีตำรวจภูธรที่มีสารวัตรเป็นหัวหน้า

คณะกรรมการ กต.ตร. ประกอบด้วย สารวัตร เป็นประธานกรรมการ ปลัดอำเภอที่นายอำเภอมอบหมาย จำนวน 1 คน ข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรที่หัวหน้าสถานีตำรวจมอบหมายไม่เกิน 5 คน และผู้แทนประชาชนในเขตพื้นที่ จำนวน 6 ถึง 10 คน เป็นกรรมการ รองสารวัตรป้องกันปราบปรามหรือข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรที่หัวหน้าสถานีตำรวจมอบหมายเป็นเลขานุการ ข้าราชการตำรวจที่หัวหน้าสถานีตำรวจมอบหมาย เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

4) สถานีตำรวจภูธร ที่มี รองสารวัตร เป็นหัวหน้า

คณะกรรมการ กต.ตร. ประกอบด้วย รองสารวัตร (หัวหน้าสถานีตำรวจ) เป็นประธานกรรมการ ปลัดอำเภอที่นายอำเภอมอบหมาย จำนวน 1 คน ข้าราชการตำรวจที่หัวหน้าสถานีตำรวจมอบหมาย ไม่เกิน 5 คน เป็นกรรมการ และผู้แทนประชาชนในเขตพื้นที่ จำนวน 6 ถึง 10 คน เป็นกรรมการ ข้าราชการตำรวจที่หัวหน้าสถานีตำรวจมอบหมายเป็นเลขานุการ ข้าราชการตำรวจที่หัวหน้าสถานีตำรวจมอบหมาย เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

3.4.3 คุณสมบัติของคณะกรรมการ กต.ตร.สถานีตำรวจ ที่มาจากผู้แทนประชาชน

คณะกรรมการ กต.ตร. สถานีตำรวจที่มาจากผู้แทนประชาชนในเขตพื้นที่ ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

1) มีสัญชาติไทยยกเว้นกรณีมีความจำเป็นพิเศษเพื่อความเหมาะสมแก่สถานการณ์ในบางเขตพื้นที่ โดยได้รับความเห็นชอบจากประธานกรรมการ กต.ตร.กทม. หรือประธานกรรมการ กต.ตร.จังหวัด แล้วแต่กรณี

2) มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ประจำหรือประกอบอาชีพในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจนั้น ๆ

3) เป็นผู้มีความประพฤติดี มีชื่อเสียง เป็นที่ยอมรับของประชาชนทั่วไป หรือประกอบคุณงามความดีเป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม

4) ไม่เป็นผู้บกพร่องในศีลธรรมอันดีหรือมีพฤติกรรมอันสมควรสงสัยว่าเกี่ยวข้องกับการทำผิดกฎหมาย หรือมีอิทธิพลสร้างความเดือดร้อนแก่ประชาชน หรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคมส่วนรวม

5) ไม่เคยต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกเว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

6) ไม่เคยเป็นหรือเป็นบุคคลล้มละลาย ซึ่งศาลยังไม่สั่งให้พ้นจากคดี

7) ไม่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมือง เจ้าหน้าที่พรรคการเมืองข้าราชการ ซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ ผู้บริหาร พนักงานหรือลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรของรัฐ

3.4.4 หน้าที่ของ กต.ตร.สถานีตำรวจ

กต.ตร.สถานีตำรวจ มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1) รับแนวทางและนโยบายการพัฒนา และการบริหารงานตำรวจ จาก กต.ตร. และ กต.ตร.กทม. หรือ กต.ตร.จังหวัด แล้วแต่กรณี ไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลตามนโยบาย

2) ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะการปฏิบัติงานของสถานีตำรวจให้เป็นไปตามนโยบายการพัฒนาและการบริหารงานตำรวจ

3) ประสานการตรวจสอบและติดตามการปฏิบัติงานของสถานีตำรวจ

4) รับคำร้องเรียนของประชาชน เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ ในสถานีตำรวจ ให้ข้อมูลข่าวสารและเสนอปัญหาความเดือดร้อนและความต้องการของประชาชน ในเขตพื้นที่

5) ให้คำแนะนำและช่วยเหลือสนับสนุนการประชาสัมพันธ์และการบริหารงานของสถานีตำรวจ

6) รายงานผลการปฏิบัติงานให้ กต.ตร.กทม. หรือ กต.ตร.จังหวัด ทราบ ตาม กต.ตร.กำหนด

7) แต่งตั้งที่ปรึกษาหรือคณะทำงานเพื่อดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่ กต.ตร.สถานีตำรวจ มอบหมาย

3.4.5 บทบาทของ กต.ตร. ในการประสานการตรวจสอบและติดตามการปฏิบัติงานของตำรวจ

1) กต.ตร. กต.ตร.กทม. กต.ตร.จังหวัด กต.ตร.สถานีตำรวจ และคณะกรรมการของกต.ตร. กต.ตร.กทม. กต.ตร.จังหวัด กต.ตร.สถานีตำรวจ ดำเนินการประสานการตรวจสอบและติดตามการปฏิบัติงานของตำรวจ โดยวิธีปฏิบัติ ดังนี้

(1) กรรมการและอนุกรรมการใน กต.ตร. กต.ตร.กทม. กต.ตร.จังหวัด และกรรมการใน กต.ตร.สถานีตำรวจ มีหน้าที่ในการไปประสานการตรวจสอบและติดตามการปฏิบัติงานของตำรวจ โดยเฉพาะการปฏิบัติงานในระดับพื้นที่หรือระดับสถานีตำรวจ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการพิจารณาในที่ประชุมและใช้ในการให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการนั้น ๆ ต่อไป

(2) หัวข้อการตรวจสอบและติดตามการปฏิบัติงานของตำรวจควรเน้นการปฏิบัติงานที่เป็นภารกิจหลักของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติมีหนังสือสั่งการลงวันที่ 18 พฤษภาคม 2547 เห็นชอบตามข้อเสนอของคณะกรรมการให้ปรับปรุงตัวชี้วัดของการดำเนินงานจากเดิม 7 ด้าน มาเป็น 4 ด้าน หรือกิจกรรมหลัก 4 ด้าน ตามแนวทางการปฏิบัติของโครงการพัฒนาสถานีตำรวจเพื่อประชาชน คือ

- ด้านการบริหารและการบริการทั่วไป
- ด้านการอำนวยความสะดวกทางอาญา
- ด้านการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
- ด้านการควบคุมและจัดการจราจร

(3) กิจกรรมการไปตรวจสอบและติดตามการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ อาจพิจารณาดำเนินการได้ในหลายรูปแบบ เช่น การตรวจพบปะ การขอทราบข้อมูลข่าวสาร การสังเกตการณ์ การมีส่วนร่วมในกิจการตำรวจ หรือการดำเนินการอื่นใดตามที่เห็นสมควร

2) กรรมการและอนุกรรมการใน กต.ตร. กต.ตร.กทม. กต.ตร.จังหวัด และกรรมการใน กต.ตร.สถานีตำรวจ มีบทบาทของการเป็นปากเสียงให้กับประชาชนในการรับฟังปัญหา ความเดือดร้อน ความต้องการของประชาชนในเขตพื้นที่ และเก็บรวบรวมข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของตำรวจทุกด้าน โดยเฉพาะการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การสอบสวน และการอำนวยความสะดวก การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด การจัดการจราจรและอำนวยความสะดวกการจราจร ตลอดจนให้ผู้รับคำร้องเรียนของประชาชนเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจตามระเบียบที่ กต.ตร. กำหนด

3) กรรมการและอนุกรรมการใน กต.ตร. กต.ตร.กทม. กต.ตร.จังหวัด และกรรมการใน กต.ตร.สถานีตำรวจ ควรมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการประชาสัมพันธ์ผลงานของตำรวจ ตลอดจนการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เห็นว่าควรยกย่อง เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งหน่วยงานตำรวจให้ประชาชนได้รับทราบเพื่อให้เกิดภาพพจน์ที่ดีและจะได้สนับสนุนกิจการของตำรวจ

4) กรรมการและอนุกรรมการใน กต.ตร. กต.ตร.กทม กต.ตร.จังหวัด และ กรรมการใน กต.ตร.สถานีตำรวจ ควรเน้นบทบาทในการสร้างเสริมทางบวกหรือแสดงบทบาท ในทางที่เป็นคุณ โดยเฉพาะการกระตุ้น ส่งเสริม ให้งานวัด สร้างขวัญและกำลังใจให้กับเจ้าหน้าที่ ตำรวจที่มีความประพฤติดีและผลงานดี ตลอดจนให้การส่งเสริมสนับสนุนหน่วยงานตำรวจที่มีผล การปฏิบัติงานเป็นที่ยอมรับของประชาชน

5) กรณีนอกเหนือหน้าที่ความรับผิดชอบของ กต.ตร.สถานีตำรวจ ให้จัดส่ง ข้อมูลข่าวสารไปยัง กต.ตร.กทม. หรือ กต.ตร.จังหวัด เพื่อพิจารณาให้คำปรึกษาแนะนำข้อเสนอแนะ และให้การสนับสนุนหรือแก้ไขปัญหา และหากนอกเหนือหน้าที่ความรับผิดชอบของ กต.ตร.กทม. หรือ กต.ตร.จังหวัด ก็ให้เสนอถึง กต.ตร. เพื่อพิจารณาให้คำปรึกษาแนะนำข้อเสนอแนะ และให้ การสนับสนุนหรือแก้ไขปัญหาต่อไป ทั้งนี้ เพื่อปรับปรุงพัฒนาการบริหารและการปฏิบัติงานของ ตำรวจให้บังเกิดผลอย่างจริงจัง

6) เมื่อที่ประชุม กต.ตร. กต.ตร.กทม. กต.ตร.จังหวัด กต.ตร.สถานีตำรวจ และคณะอนุกรรมการในทุกระดับ ได้มีมติเป็นประการใด ให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของสำนักงาน ตำรวจแห่งชาติ โดยเฉพาะสถานีตำรวจ พิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ให้เป็นไปตามมติดังกล่าว อย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยถือเป็นนโยบายสำคัญที่จะต้องเร่งรัดดำเนินการให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ ของการจัดตั้งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง คณะกรรมการตรวจสอบ และติดตามการบริหารงานตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2543:130-131)

คณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจระดับสถานีตำรวจ ของแต่ละพื้นที่ต่างก็มีประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาถึงความเป็นมาของคณะกรรมการประสานการตรวจสอบและติดตามการบริหารงาน ตำรวจระดับต่าง ๆ เพื่อทราบถึงบทบาทการมีส่วนร่วมในการประสานการตรวจสอบและติดตาม การปฏิบัติงานของตำรวจ การเป็นปากเสียงให้กับประชาชน การจัดกิจกรรมการประชาสัมพันธ์ผลงาน ของตำรวจ และการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษายบทบาท ของคณะทำงานประสานการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจชุมชนเขตเทศบาลเมืองบ้านพรุ

3.5 คณะทำงานประสานการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจชุมชน

(คณะทำงาน กต.ตร.ชุมชน ตามด้วยชื่อของชุมชน)

คณะทำงานประสานการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจชุมชน (คณะทำงาน กต.ตร.ชุมชน ตามด้วยชื่อของชุมชน) มีอย่างน้อย 11 คน แต่ไม่เกิน 25 คน (เป็นประชาชนทั้งหมด) ประกอบด้วยประธานชุมชน เป็นประธานคณะทำงาน รองประธานคณะทำงาน 1 คน คณะทำงาน

อย่างน้อย 7 คน แต่ไม่เกิน 21 คน เลขานุการ/คณะทำงาน 1 คน และผู้ช่วยเลขานุการ/คณะทำงาน 1 คน (หนังสือสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ด่วนที่สุด ที่ 0055.5/12067 ลงวันที่ 17 พฤศจิกายน 2546)

3.5.1 คุณสมบัติของคณะทำงาน กต.ตร.ชุมชน

คณะทำงาน กต.ตร.ชุมชน ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- 1) มีสัญชาติไทย
- 2) มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ประจำหรือประกอบอาชีพอยู่ในชุมชนพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจนั้น ๆ
- 3) เป็นผู้มีความประพฤติดีมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของประชาชนทั่วไปหรือประกอบคุณงามความดี เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม
- 4) ไม่เป็นผู้บกพร่องในศีลธรรมอันดีหรือพฤติกรรมอันควรสงสัยว่า เกี่ยวกับการทำผิดกฎหมาย หรือมีอิทธิพลสร้างความเคียดแค้นแก่ประชาชน หรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคมส่วนรวม
- 5) ไม่เคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
- 6) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร สมาชิกสภาเขต สมาชิกสภาเทศบาล สมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมือง เจ้าหน้าที่พรรคการเมือง

3.5.2 หน้าที่ของ กต.ตร.ชุมชน

คณะทำงาน กต.ตร.ชุมชน มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

- 1) รับแนวทางและนโยบายในการทำให้เกิดความสงบสุขในชุมชน จาก กต.ตร.สถานีตำรวจ
- 2) รับข้อมูลความเดือดร้อนของประชาชนในชุมชน แล้วเสนอต่อ กต.ตร.สถานีตำรวจ
- 3) ให้ข้อมูลเสนอแก่ กต.ตร.สถานีตำรวจ ในการทำงาน
- 4) สนับสนุนและประชาสัมพันธ์ กต.ตร.สถานีตำรวจ ให้ประชาชนได้รับทราบ
- 5) ดำเนินการในอันที่จะทำให้เกิดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในชุมชน ตามแนวทางของ กต.ตร.สถานีตำรวจ ที่กำหนดให้
- 6) ให้คณะทำงาน กต.ตร. มีการประชุมอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง และนำผลการประชุม เสนอ กต.ตร.สถานีตำรวจ ทราบต่อไป

3.5.3 บทบาทของคณะทำงาน กต.ตร.ชุมชน ในการประสานการตรวจสอบและติดตามการปฏิบัติงานของตำรวจ มีดังนี้ (<http://chonburi.police.go.th/kttr/page4/page4.htm>)

1) ประสานการตรวจสอบและติดตามการปฏิบัติงานของตำรวจ โดยเฉพาะการปฏิบัติงานในระดับพื้นที่หรือสถานีตำรวจ หัวข้อการตรวจสอบและติดตามการปฏิบัติงานของตำรวจ เน้นงานที่เป็นภารกิจหลักของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติมีหนังสือสั่งการลงวันที่ 18 พฤษภาคม 2547 เห็นชอบตามข้อเสนอของคณะกรรมการให้ปรับปรุงตัวชี้วัดของการดำเนินงานจากเดิม 7 ด้าน มาเป็น 4 ด้าน หรือกิจกรรมหลัก 4 ด้าน ตามแนวทางการปฏิบัติของโครงการพัฒนาสถานีตำรวจเพื่อประชาชน คือ

- ด้านการบริหารและการบริการทั่วไป
- ด้านการอำนวยความสะดวกชมรมทางอาญา
- ด้านการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
- ด้านการควบคุมและการจัดการจราจร

2) มีบทบาทของการเป็นปากเสียงให้กับประชาชน ในการรับฟังปัญหาความเดือดร้อน ความต้องการของประชาชนในพื้นที่ และเก็บรวบรวมข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของตำรวจทุกด้าน ตลอดจนเป็นผู้รับคำร้องเรียนของประชาชนเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของตำรวจ

3) มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการประชาสัมพันธ์ผลงานของตำรวจ ตลอดจนการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เห็นว่าควรยกย่อง เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งหน่วยงานตำรวจให้ประชาชนได้รับทราบ เพื่อให้เกิดภาพพจน์ที่ดีและจะได้สนับสนุนกิจการตำรวจ

4) มีบทบาทในการสร้างแรงเสริมทางบวกหรือแสดงบทบาทในทางที่เป็นคุณ โดยเฉพาะการกระตุ้นส่งเสริมให้รางวัล สร้างขวัญและกำลังใจเจ้าหน้าที่ตำรวจ ที่มีความประพฤติดี ผลงานดี ตลอดจนการส่งเสริมสนับสนุนหน่วยงานตำรวจที่มีผลการปฏิบัติงานเป็นที่ยอมรับของประชาชน

จากการศึกษากรณีข้างต้น ทำให้ทราบถึงคณะทำงานประสานการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจชุมชนที่ทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติให้มีการแต่งตั้งขึ้นอยู่ในระดับชุมชนทุกชุมชน มีประชาชนเป็นคณะทำงานทั้งหมด ซึ่งเขตเทศบาลเมืองบ้านพรุ มี 10 เขตชุมชน มีคณะทำงานประสานการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจชุมชนทุกชุมชนได้รับการแต่งตั้งเมื่อปี พ.ศ.2546 การศึกษาบทบาทคณะทำงานประสานการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจชุมชนเขตเทศบาลเมืองบ้านพรุ ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงระดับการมีส่วนร่วมของคณะทำงานประสานการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจชุมชนพื้นที่เทศบาลเมืองบ้านพรุ ในการประสานการตรวจสอบและ

ติดตามการปฏิบัติงานของตำรวจ และศึกษาถึงปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจชุมชนพื้นที่เทศบาลเมืองบ้านพรุ ว่าได้ดำเนินการไปตามบทบาทมากน้อยเพียงใด เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงพัฒนาบทบาทของคณะกรรมการต่อไป ซึ่งบทบาทที่ผู้วิจัยศึกษานั้นมี 4 ด้าน คือ 1) การประสานการตรวจสอบและติดตามการปฏิบัติงานของตำรวจ 2) การเป็นปากเสียงให้กับประชาชน 3) การจัดกิจกรรมการประชาสัมพันธ์ผลงานของตำรวจ และ 4) การสร้างขวัญและกำลังใจให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารและผลงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่องบทบาทของคณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจชุมชนในการประสานการตรวจสอบและติดตามการปฏิบัติงานของตำรวจ : ศึกษาเฉพาะกรณีของชุมชนเทศบาลเมืองบ้านพรุ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พอประมวลได้ ดังนี้

ลลิตทิพย์ สุภพฤกษ์ (2544 : 28) ศึกษาการมีส่วนร่วมของกรรมการหมู่บ้านในการปฏิบัติงานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านในจังหวัดอ่างทอง พบว่า อายุที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านไม่แตกต่างกัน และกรรมการหมู่บ้านที่มีระดับการศึกษาต่างกันจะมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน แตกต่างกัน

ชนิษฐา ปาดังตะโร (2544 : 55) ศึกษาการมีส่วนร่วมของพนักงานเทศบาลนครยะลาในการวางแผนพัฒนาเทศบาลตามโครงการเมืองน่าอยู่ พบว่า พนักงานเทศบาลนครยะลา มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเทศบาลตามโครงการเมืองน่าอยู่ อยู่ในระดับปานกลาง การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมตามตัวแปรด้านต่าง ๆ พบว่า ตัวแปรในเรื่องอัตราเงินเดือน ประสบการณ์การทำงาน ตำแหน่งงานที่ปฏิบัติ พนักงานเทศบาลนครยะลา มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเทศบาลตามโครงการเมืองน่าอยู่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนตัวแปรในเรื่อง เพศ อายุ ระดับการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ประเด็นปัญหาและข้อเสนอแนะในเรื่องการมีส่วนร่วมของพนักงานเทศบาลนครยะลาในการวางแผนตามโครงการเมืองน่าอยู่ พนักงานเทศบาลได้ระบุถึงปัญหาที่สำคัญว่า เกิดจากการที่ผู้มีส่วนร่วมในโครงการมีส่วนร่วมคิดเฉพาะในบางกิจกรรม พนักงานไม่มีอำนาจ เพราะผู้บริหารเป็นผู้พิจารณา งบประมาณไม่เพียงพอ ขาดความรู้ความเข้าใจในการประเมินผล ดังนั้น แนวทางที่จะแก้ไขจึงต้องรณรงค์ประชาสัมพันธ์โครงการ เพื่อร่วมเสนอแนวทางการพัฒนาที่ขาดหายโดยการรับฟังความคิดเห็นที่ใช้เสียงส่วนใหญ่เป็นหลัก และควรมีคณะกรรมการเพื่อติดตามผลการประเมินอย่างจริงจัง

จารุพรรณ สุดาวงษ์ (2539 : บทคัดย่อ) ศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีบทบาทในการพัฒนาชนบทมากในด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการเมือง การปกครอง และด้านสังคมและวัฒนธรรม และมีบทบาทน้อยในด้านเศรษฐกิจ และพบว่า สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีความสัมพันธ์กับบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาชนบท

วรรณวิไล วรวิโกโยธิต (2540 : 117) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนในภาคกลาง ผลการศึกษาพบว่า คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัย สูงสุด รองลงมา คือ การศึกษาสายอาชีพ ส่วนการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้จะต่ำสุด เนื่องจากกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัย จะเป็นไปตามธรรมชาติ สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชน และเป็นกิจกรรมที่มีมาเป็นระยะเวลายาวนาน การจัดกิจกรรมไม่มีระบบที่ยั่งยืน กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลจึงมีส่วนร่วมสูงสุด สำหรับการเรียนเป็นกิจกรรมใหม่ ขั้นตอนการดำเนินงานมีมากกว่า ต้องมีองค์ประกอบในการจัดตั้ง เช่น สถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์ ซึ่งต้องมีการจัดเตรียม เป็นผลให้ กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่ำสุด

สุรเดช มาสินทพันธ์ (2545 : 65) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์ของสถานีตำรวจภูธรอำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่อยู่อาศัยในพื้นที่การดำเนินการตำรวจชุมชนสัมพันธ์ในเขตความรับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรอำเภอนาทวี มีส่วนร่วมในงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์ในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีเพศ ระดับการศึกษา รายได้ และสถานภาพการสมรสต่างกัน มีส่วนร่วมในงานชุมชนสัมพันธ์โดยภาพรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์โดยภาพรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้าน ไม่แตกต่างกัน

สมถวิล เทียวประดิษฐ์ (2542 : 87) ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทคณะกรรมการในการจัดการร้านค้าชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดราชบุรี พบว่า เพศ การศึกษา ประสบการณ์ การมีส่วนร่วม และความรู้ความเข้าใจในการจัดการร้านค้าแตกต่างกัน มีบทบาทในการจัดการร้านค้าแตกต่างกัน ส่วนอายุ อาชีพหลัก และตำแหน่งของคณะกรรมการ ฯ ไม่มีผลต่อบทบาทที่แตกต่างกัน

อุดม หล้าเบ็ลสะ (2544 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เกี่ยวกับมัสยิดและคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิดเป็นบทบาทที่สำคัญยิ่งต่อการ

พัฒนาพื้นที่ของจังหวัดในแต่ละจังหวัดที่คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ในแต่ละจังหวัด
รับผิดชอบ

ชไมพร สมบัติยานุชิต (2541 : 96) ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทการดำเนินงานวัฒนธรรมของ
บุคลากรศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดในภาคใต้ พบว่าบุคลากรศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดในภาคใต้ที่เป็นเพศ
ชาย มีบทบาทการดำเนินงานวัฒนธรรมสูงกว่าบุคลากรที่เป็นเพศหญิง ส่วนบุคลากรศูนย์วัฒนธรรม
จังหวัดในภาคใต้ ที่ทำงานในสถาบันระดับอุดมศึกษามีบทบาทการดำเนินงานศูนย์วัฒนธรรมต่ำกว่า
บุคลากรที่ทำงานในสถาบันระดับมัธยมศึกษา และบุคลากรศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดในภาคใต้ที่มีอายุ
45 ปีขึ้นไป วุฒิการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป และประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 10 ปี มีบทบาท
การดำเนินงานศูนย์วัฒนธรรมไม่แตกต่างจากบุคลากรที่มีอายุต่ำกว่า 45 ปี วุฒิการศึกษาต่ำกว่า
ปริญญาตรี และประสบการณ์ในการทำงาน 10 ปีขึ้นไป

ธนา โสพิกุลพงศ์ (2540 : 75) ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของศึกษานิเทศก์อำเภอ กับการ
พัฒนาชนบทในภาคใต้ของประเทศไทย พบว่า การปฏิบัติงานพัฒนาชนบทของศึกษานิเทศก์อำเภอ
ในภาคใต้ของประเทศไทย ด้านการวางแผน การปฏิบัติตามแผน การจัดองค์กร และ การติดตาม
ประเมินผลอยู่ในระดับมาก ส่วนการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานพัฒนาชนบทของศึกษานิเทศก์ใน
ภาคใต้ของประเทศไทย ปรากฏว่า อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน
การปฏิบัติงานพัฒนาชนบททั้ง 4 ด้าน ไม่แตกต่างกัน

ถวัลย์ ชันติกุลานนท์ (2541: 91) ศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทของพัฒนากรที่ผู้นำท้องถิ่น
คาดหวัง : ศึกษานิเทศก์พัฒนากรที่ปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดสงขลา พบว่า 1) ข้อมูลทั่วไปของกลุ่ม
ตัวอย่างผู้นำท้องถิ่นซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยส่วนใหญ่เป็นผู้ใหญ่บ้าน มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี
สถานภาพสมรส มีระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษาและมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,001 – 10,000 บาท
2) บทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังในด้านผู้ส่งเสริม ผู้สนับสนุน และผู้ประสานงานอยู่ใน
ระดับที่สูง 3) ความแตกต่างของบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของผู้นำท้องถิ่น มีความ
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลทั่วไปกับของ
บทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของผู้นำท้องถิ่นมีต่อพัฒนากร ได้แก่ ตำแหน่ง อายุ
สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ไม่มีความสัมพันธ์กับบทบาทที่คาดหวังอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .05

จำริญ ปทุมณี (2537 : 84) ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของเจ้าหน้าที่หน่วยสันติชนิต ใน
การพัฒนาชุมชน พบว่า 1) เจ้าหน้าที่หน่วยสันติชนิตมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนโดยภาพรวมอยู่
ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบ เจ้าหน้าที่หน่วยสันติชนิตที่มีอายุระหว่าง 31 – 40 ที่สมรส
แล้ว มีรายได้ปานกลาง ประสบการณ์ในการทำงานมาก ประสบการณ์ในการให้บริการ อบรมระดับ

ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนในระดับสูงและระดับปานกลาง และเจตคติต่อการพัฒนาชุมชนสูงและปานกลาง โดยรวมอยู่ระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ.05 3) ปัญหาในการพัฒนาชุมชนของเจ้าหน้าที่ คือ ประชาชนขาดความร่วมมือ มีระดับความรู้แตกต่างกัน ไปทำงานนอกหมู่บ้าน และเจ้าหน้าที่ขาดความรู้ในการนำทรัพยากรท้องถิ่น มาพัฒนาชุมชน

อรพินท์ สุทธิพันธ์ (2538 : 80) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในกิจกรรมเพิ่มพูนรายได้ พบว่า สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่มีระดับการศึกษาสูงกว่า ป.6 และ ป.4 มีส่วนร่วมในกิจกรรมเพิ่มพูนรายได้สูงกว่าสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า ประถมศึกษาปีที่ 4 สมาชิกกลุ่มแม่บ้านที่ไม่มีตำแหน่งหน้าที่เป็นคณะกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อเพิ่มพูนรายได้สูงกว่ากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่เป็นคณะกรรมการกลุ่มสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่มี อายุ รายได้ ขนาดของครอบครัว ระยะเวลาที่พักอาศัยอยู่ในชุมชน ความรู้ความเข้าใจในหลักการ วัตถุประสงค์และวิธีดำเนินการเพื่อเพิ่มพูนรายได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อเพิ่มพูนรายได้ ไม่แตกต่างกัน

วิรพัฒน์ บุญชริก (2545 : 78) ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการพัฒนาท้องถิ่นด้าน โครงสร้างพื้นฐาน ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดยะลา พบว่า 1) บทบาทของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการพัฒนาท้องถิ่นด้าน โครงสร้างพื้นฐานในภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับค่อนข้างมาก 2) บทบาทของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลที่ดำรงตำแหน่งในแต่ละฝ่าย เพศ อายุ การศึกษา รายได้ ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง ในภาพรวมและรายด้านมีบทบาทที่ไม่แตกต่างกัน 3) ปัญหาส่วนใหญ่เป็นเรื่องงบประมาณไม่เพียงพอ ข้าราชการประจำไม่เพียงพอและขาดความรู้ต่อการพัฒนาท้องถิ่นรวมทั้งประชาชนไม่ให้ความร่วมมือ